

פרק 5 : הרחבה ג' לתלמיד

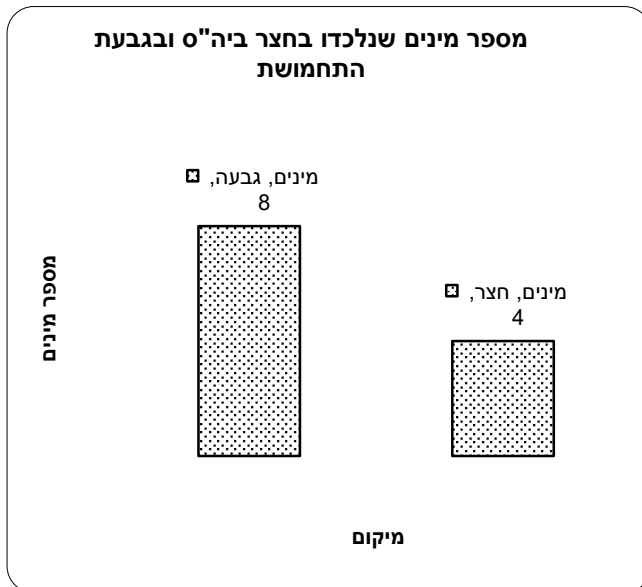
מתוך האוגדן של תכנית לטוס בשלום עם הציפורים

לאן נעלמו הציפורים? פיענוח תעלומה בחצר ביה"ס

איסוף מידע באמצעות תרגיל טיבוע ציפורים
מאת: חגי הילל, ביה"ס רנה-קאסן, ירושלים.

חלק א'

בתחילת נובמבר ערכנו תצפית על ציפורים בחצר בית הספר ובגבעת התחמושת הסמוכה. התצפית בוצעה על ידי לכידה ברשתות ערפל בעזרת מדריכי התחנה לחקר ציפורי ירושלים. בשני ימי לכידה לכדנו שלושים ושש ציפורים מעשרה מינים שונים. שמונה מיני ציפורים נלכדו בגבעת התחמושת לעומת ארבעה בלבד (מחצית!) שנלכדו בחצר ביה"ס. בחינה של מספר הפרטים שנלכדו בכל אתר מראה הבדל קיצוני אף יותר: עשרים ותשע ציפורים נלכדו בגבעת התחמושת לעומת שש ציפורים שנלכדו בחצר ביה"ס (ציפור אחת, חכלילית עצים, נלכדה ללא רישום נתונים).

מה הסיבה להבדל הגדול בין מספר הלכידות בשטח בית הספר למספר הלכידות בגבעת התחמושת?

בניסיון להבין מה גורם להבדל כה גדול, עלינו לאסוף תחילה מידע על אורח החיים של הציפורים שראינו. כל תלמיד בכיתה יקבל משבצת אחת של מידע לחפש. לאחר צירוף המידע מכל התלמידים ננסה לפענח את התמונה הכללית המתקבלת. בהמשך נמצאת טבלה. בעמודה הראשונה שלה נמצאים שמות המינים שראינו. בעמודה השנייה והשלישית מסומנים האתרים בהם נלכד כל מין (סימון * פירושו שהציפור נלכדה באתר).

בעמודות הרביעית, החמישית והשישית עלינו למלא מידע על מזון הציפור, מעמדה בארץ ובית גידולה (ראה הסבר מתחת לטבלה).

את המידע תוכלו למצוא באתרי אינטרנט וכן באנציקלופדיה "החי והצומח של ארץ ישראל" (כרך 6, עופות). בסוף הכרך (עמ' 471 - 477) נמצא מפתח השמות העבריים של מיני הציפורים שבכרך. במפתח תמצאו הפנייה לעמוד המתאים, שבו מופיע מידע על כל ציפור.

מהלך הפעילות:

סמנו בטבלה את משבצת המידע, שאותה קיבלתם למלא. בעוד שבוע הביאו לכיתה את המידע שברשותכם.

1. חפשו במפתח השמות העבריים את מין הציפור, שעליה אתם מחפשים מידע.
2. פנו לעמוד אליו הופניתם על ידי המפתח וקראו את הערך המתאים.
3. מלאו את המשבצת במידע החסר.

מ ס	שם הציפור	חצר בה"ס	גבעת התחמושת	מזון	מעמד בארץ**	בית גדול***
1	סבכי שחור כיפה		*			
2	סבכי שחור ראש		*			
3	סבכי טוחנים		*			סבך, שיחים ביערות דלילים
4	סבראש		*		חולף, חורף נדיר	
5	חכלילית עצים					
6	עלווית חורף		*	חרקים		
7	בולבול	*	*			
8	אדום חזה	*	*			
9	ירגזי	*	*			
10	דרור הבית	*				

**מעמד בארץ:

יציב – ששוהה בארץ כל ימות השנה
חורף – שוהה בארץ במהלך הסתיו והחורף
חולף – עובר בארץ בנדידתו בסתיו ובאביב
מזדמן – מועד הופעתו אינו קבוע ובלתי צפוי
*** בית גדול: סביבת מחייתה של הציפור

חלק ב'

לפניכם רשימה של הצמחים שנשתול בחצר ביה"ס במסגרת אירועי ט"ו בשבט. בחרו את אחד הצמחים וקראו עליו באנציקלופדיה של החי והצומח של ארץ ישראל או באינטרנט (בסוף כל כרך באנציקלופדיה נמצא מפתח השמות העבריים של מיני הצמחים שבכרך. במפתח הפנייה לעמוד המתאים, שבו מופיע מידע על כל צמח). לאחר שתקראו, ענו על הסעיפים הבאים:

I סכמו, במספר שורות, את המידע שקראתם. התמקדו במיוחד בפרחי הצמח ובפירותיו.

II הסבירו כיצד עשוי הצמח לעזור במשיכה לחצר של מיני הציפורים שלא נמצאו בה.

שם הצמח	כרך באנציקלופדיה
---------	------------------

חרוב מצוי	10
-----------	----

שקד מצוי	10
----------	----

אגס סורי	10
----------	----

ער אציל	10
---------	----

הדס מצוי	10
----------	----

רוזמרין	12
---------	----

יערה איטלקית	11
--------------	----

אלת המסטיק	10
------------	----

קטלב	11
------	----

אלון תולע	10
-----------	----

אחירותם החרש	10
--------------	----